

A mikroműanyag csökkentésére vonatkozó állásfoglalás

MINDEN JÓT, JÓ ÁRON!

Fenntarthatóság
a LIDL-nél

Tartalomjegyzék

1. Felelősségünk megértése	3
Ökológiai hatások	3
A mi szemléletünk.....	4
2. Az érintett termékek.....	5
3. Intézkedéseink	5
4. Logók.....	6
5. Források	7

1. Felelősségünk megértése

Jelenleg nem létezik egységes definíció arra vonatkozóan, hogy mit értünk pontosan a „mikroműanyag“ kifejezés alatt. Általánosságban elmondható, hogy a mikroműanyagok olyan műanyag szemcsék, melyek 5 milliméternél kisebbek.

Két típusba sorolhatjuk a mikroműanyagokat: elsődleges és másodlagos. Az elsődleges mikroműanyagok iparilag előállított műanyag részecskék, amelyeket meghatározott céllal adnak a termékekhez. Ide tartoznak például a bőrradírozó termékekben ismert műanyag gyöngyöcskék. Azokra a szilárd műanyag részecskékre, amelyek 5 milliméternél kisebbek, a köznyelvben gyakran használják az angol „Microbeads“ (mikrogyöngyök) kifejezést.

A másodlagos mikroműanyagok a nagyobb műanyagok szétesésekor, töredezésekor keletkeznek. Ilyenek lehetnek például a gumiabroncsok kopása által keletkező szemcsék, vagy a műanyag hulladék [mint a csomagolások, zacskók vagy palackok (úgynevezett makroműanyagok)] lassú szétesésekor létrejövő műanyag részecskék.

A mikroműanyaggal kapcsolatos viták során gyakran kerülnek középpontba a testápoló és kozmetikai termékek. 2018-ban a Fraunhofer Környezetvédelmi, Biztonsági és Energiatechnológiai Intézet kiterjedt tanulmányt tett közzé a mikro- és makroműanyagokról¹, melyben az áll, hogy a legtöbb mikroműanyag a gumiabroncsok kopása révén kerül a környezetbe. Ezzel szemben a kozmetikai termékekből kikerülő mikroműanyag kevesebb, mint 1 százalékot tesz ki.

A Lidl vállalja a felelősséget azokért a termékcsaládokért, melyekre közvetlen befolyással rendelkezik.

Ökológiai hatás

A műanyag egy ellentmondásos anyag, ami egyre növekvő környezeti problémát jelent, mivel legtöbbször biológiailag nem lebomló, és így hosszú ideig megmarad a természetben. További negatívum, hogy az előállításának alapjául az egyre csökkenő kőolaj szolgál. Az olajkitermelés olyan ökológiai problémákért felelős, mint a talaj és vizek szennyezése, légszennyezés, az élőterületek széttagolása vagy az erdőirtás. Ezek hatással vannak életünkre és nem csak környezetvédelmi, de társadalmi kihívás elé is állítanak minket: az érintett területeken élők rákényszerülnek lakóhelyeik elhagyására, emellett a szennyezés következtében betegségek alakulhatnak ki.

A mikroműanyagok esetében nemcsak az előállítás jelent kockázatot, hanem a környezetre gyakorolt hatása is. Az elsődleges mikroműanyagok, mint például amiket a tusfürdőben használnak, szennyvíz útján jutnak el a szennyvíztisztító telepekre. Jelenleg még nem tisztázott, hogy ezek a szennyvíztisztítók milyen hatékonysággal tudják kiszűrni ezeket az apró szennyeződések a vízből. Azok a műanyagdarabkák, melyeket nem szűrnek ki a tisztítóberendezések, bekerülhetnek a tengerbe és a talajvízbe. A tengerben található mikroműanyagok forrása azonban elsősorban a nagyobb műanyagok bomlása során keletkezett másodlagos mikroműanyagok.

A tengerbe kerülő műanyagdarabok megsérthetik a tengeri állatok emésztőrendszerét, gátolhatják az emésztésüket vagy akár megakadályozhatják őket a táplálékfelvételben. A mikroműanyag hordozóanyagként is szolgálhat, melyen káros anyagok, invazív fajok és kórokozók telepedhetnek meg. Ezenkívül az egészségre feltételezhetően káros vegyi anyagok, például a lágyítók, amelyeket a műanyag gyártási folyamatában adalékanyagként használnak, kijuthatnak a vízbe vagy a tengeri élőlények emésztőrendszerébe. A pontos hatásokat még jelenleg is kutatják.

A mikroműanyag a szennyvíztisztítók iszapján keresztül is a környezetbe kerülhet, miután azt tápanyagban gazdag műtrágyaként használják fel a földeken. A földekről könnyen a vizekbe mosódhat vagy az állatok emésztőrendszerébe is bejuthat. Már a levegőben is előfordulnak a kidobott műanyagok mikrodarabjai.

A mikroműanyag tehát nem csak a vizekben, talajban, levegőben található meg, hanem a táplálkozási láncokon keresztül az élelmiszereinkben is: már több élelmiszerben is kimutatták (pl.: kagylóban, halakban, mézben és sörben), valamint az ivóvízben. A bécsi Környezetvédelmi Hivatal és a Bécsi Orvostudományi Egyetem által végzett kísérleti tanulmány során mutattak ki először mikroműanyagot az emberi székletben valamennyi nemzetközi résztvevőnél.² A mikroműanyag emberi szervezetre gyakorolt toxikológiai veszélyeit jelenleg különböző kutatások vizsgálják.

A mi szemléletünk

A Schwarz-csoport tagja vagyunk, mely a Lidl és a Kaufland kiskereskedelmi részlegeivel együtt a legnagyobb nemzetközi kiskereskedelmi vállalatokhoz tartozik. A Schwarz-csoport tisztában van a környezet iránti felelősséggel és komolyan is veszi azt. A REset Plastic projekttel egy teljeskörű, nemzetközi stratégiát dolgozott ki, amely a következő öt cselekvési területből áll: megelőzés, tervezés, újrahasznosítás, kiküszöbölés, innováció és oktatás.

A mikroműanyag a műanyagról folytatott társadalmi vita része. 2015 óta aktívan foglalkozunk a témával és azon a véleményen vagyunk, hogy a mikroműanyagok kibocsátását minden lehetséges módon csökkenteni kell. Ez ideig európai szinten nem tiltott a mikroműanyag használata a kozmetikai termékekben. Mi támogatjuk az egységes európai jogi szabályozás megvalósulását, amelyben a mikroműanyag fogalma meghatározásra kerül.

A Lidl a kozmetikai és testápoló termékek beszállítóival együttműködve a következő célkitűzést fogadta el:

2021. 12. 31-éig felhagyunk a mikroműanyag tartalmú összetevők használatával a saját márkás kozmetikai termékeinkben, amennyiben ez nem csökkenti a termék hatékonyságát és/vagy biztonságát.

A vállalat az 5 milliméternél kisebb, **dörzsölő hatású mikroműanyagokra** („Microbeads“) vonatkozik. Ez alatt a következő vegyületeket értjük: poliamid (PA), polietilén (PE), polietilén-tereftalát (PET), poliészter (PES), poliimid (PI), polipropilén (PP), poliuretán (PUR).

Amikor a „Összetétel mikroműanyagok nélkül” termékekről beszélünk, a fentiekén kívül ide tartoznak a biológiailag nem lebomló, szintetikus polimerek is *, amelyek lehetnek szilárd, diszpergált, gélszerű, oldott vagy folyékony állagúak. Ide tartoznak többek közt a következő vegyületek: poliakrilátok (pl.: akrilát-kopolimerek, akrilát crosspolymer, poliakrilát, poliakrilsav, Poli(metil-metakrilát), poliakrilamid), polikvaternium, polisztirol, szilikonok (pl.: metikon, dimetikonol, további sziloxánok és szilánok), PEG > 35, PPG > 50, polivinilek (pl.: polivinilpirrolidon (PVP)), politejsav (PLA), etilén-vinil-acetát.

* A szintetikus polimereket monomer-alapú molekulákból kémiai reakciók által kapcsolják össze, hogy polimer makromolekulákat képezzenek. Ezek nem azonosak a félszintetikus polimerekkel, amelyek természetes polimerekből, például cellulózból állnak és kémiaileg módosították.

2. Az érintett termékek

Az állásfoglalás minden Lidl saját márkás kozmetikumra és testápolással kapcsolatos termékre vonatkozik.

3. Intézkedéseink

A Lidl kozmetikumokban található szilárd mikroműanyagokat nagyrészt a következő anyagok alkotják: polietilén (PE), polipropilén (PP), polietilén-tereftalát (PET), polivinil-klorid (PVC), poliamid (PA), polisztirol (PS) és poliuretán (PU).

Ezentúl például a polietilén (PE) és polipropilén (PP) alapú szilárd mikroműanyagot a radírozó hatású tusfürőkben perlitszemcsékre, míg az arcradírajainkban bambuszörleményre (Bambusa Arundinacea Stem Powder) cseréljük le.

Egy lépéssel még tovább gondolkodunk. Szállítóinkkal szoros együttműködésben igyekszünk megfelelő alternatívát találni más szintetikus polimerek helyett is. Ide tartozik például a polimetil-metakrilát (PMMA) és a politetrafluoretilén (PTFE), amelyeket alapozók összetevői közt találhatunk meg textúrakialakító hatásuk miatt, vagy a sztírol/akrilát kopolimerek, amelyeket számos termékben használnak opálósítóként.

Az alternatív anyagokat azonban először különféle összetett szempontok szerint kell megvizsgálni és kiértékelni, mint például a biztonság, a környezeti kompatibilitás, a hatékonyság és a technológiai alkalmazhatóság.

A Lidl Magyarországon akciók alkalmával olyan saját márkás termékválogatást kínál, melyek NATRUE-logóval vannak ellátva. Ez a tanúsítás biztosítja, hogy a termékek megfelelnek a natúr- és biokozmetikumokra vonatkozó előírásoknak, nem tartalmaznak kőolajszármazékokat és mikroműanyagokat sem. A jövőben bővíteni szeretnék ezt a termékpalettát.

A Lidl beszállítói szerződésbe foglalva vállalják, hogy betartják a mikroműanyagokra vonatkozó követelményeket.

A vásárlók a mikroműanyaggal kapcsolatos előrelépésekről és újdonságokról a fenntarthatósági jelentésben és a Lidl honlapján tájékozódhatnak.

4. Logók

NATRUE logó

A természetes és biokozmetikai termékek NATRUE logóját 2008-ban hozták létre. A NATRUE-logó kritériumai szerint tanúsított termékek megfelelnek a szigorú, természetes és biokozmetikai termékre vonatkozó szabványoknak. A vízen kívül a NATRUE-tanúsítással rendelkező termékek csak természetes, természetközeli és természetazonos anyagokat tartalmaznak.

Összetétel mikroműanyagok nélkül

Annak érdekében, hogy a Lidl vásárlói első pillantásra felismerjék, hogy összetételük szerint mely termékek mikroműanyag-mentesek, a Lidl bevezeti az „Összetétel mikroműanyagok nélkül” jelölést a kozmetikumok és a testápolással kapcsolatos termékek ágazatában. Ebben a termékkategóriában már sok termék nem tartalmaz mikroműanyagot – azonban a logó jelentősen növeli az átláthatóságot a vásárlók számára.

5. Források

¹ Fraunhofer-Institut für Umwelt-, Sicherheits- und Energietechnik (UMSICHT): Kunststoffe in der Umwelt: Mikro- und Makroplastik.

Elérhető itt: <https://www.umsicht.fraunhofer.de/content/dam/umsicht/de/dokumente/publikationen/2018/kunststoffe-id-umwelt-konsortialstudie-mikroplastik.pdf>

² Assessment of microplastic concentrations in human stool – Preliminary results of a prospective study – Philipp Schwabl, Bettina Liebmann, Sebastian Köppel, Philipp Königshofer, Theresa Bucsics, Michael Trauner, Thomas Reiberger, UEG Week 2018.10.24. Béc